

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
Sektor za bilateralne odnose

Br.

Podgorica, 23. septembra 2011. godine

INFORMACIJA O BILATERALNOJ SARADNJI CRNE GORE SA
ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE

Aktivna regionalna saradnja i dobrosusjedski odnosi, na bazi međusobnog uvažavanja i ravnopravnosti, jedni su od stubova spoljne politike Crne Gore. U periodu januar – septembar 2011. godine, bilateralna saradnja sa državama Jugoistočne Evrope je intenzivirana, posebno kroz kontinuitet političkih kontakata, jačanje ekonomske saradnje, te osnaženje ugovorno-pravne osnove između zemalja, čime su unaprijeđeni sveukupni odnosi naše zemlje sa državama JIE .

1. ALBANIJA

Odnosi između Crne Gore i Republike Albanije oslobođeni su otvorenih pitanja, osnaženi zajedničkim evropskim i evroatlantskim prioritetima, saradnjom u okviru regionalnih inicijativa i predstavljaju pozitivan primjer dobrosusjedске i prijateljske saradnje dvije države. U navedenom periodu realizovani su sledeći **susreti zvaničnika dvije države**: ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je u zvaničnoj posjeti Albaniji 6. juna; predsjednik Crne Gore Filip Vujanović sreo se sa predsjednikom B. Topijem na marginama XVII sastanka predsjednika Centralno-evropskih država, u Varšavi 27-28. maja 2011; potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Albanije E. Hadžinasto učestvovao je na Neformalnom ministarskom sastanku zemalja članica SEECP-a, koji je održan u Budvi 28. januara, kao i 29. juna na ministarskom sastanku zemalja članica SEECP; predsjednik Albanije Bamir Topi učestvovovao je na Samitu predsjednika država/vlada zemalja članica SEECP koji je održan na Svetom Stefanu 30. Juna.

Između Crne Gore i Republike Albanije postoji povoljan politički ambijent za jačanje **ekonomske saradnje**. U periodu januar-jul 2011. dvije zemlje su ostvarile robnu razmjenu u iznosu od 15 009 120 €, od čega je uvoz iznosio 7 626 619 €, a izvoz 7 382 501€, dok su investicije iz Albanije za prva dva kvartala 2011. iznosile 2 500 €.

Saradnja u oblasti **energetike** dodatno je intenzivirana puštanjem u funkciju 400kW dalekovoda Podgorica-Tirana, 5. avgusta u Skadru. Realizacijom ovog projekta su na najvišem naponskom nivou povezani elektroenergetski sistemi Albanije i Crne Gore, čime je Elektroenergetski sistem Albanije povezan sa zapadno-evropskim, a crnogorski sa grčkim i dalje.

Dvije zemlje ostvaruju kontinuiranu saradnju u oblasti **saobraćaja**, posebno na planu putne infrastrukture. Vlada CG je u budžetu za 2011. od 10,9 miliona € za rekonstrukciju putne infrastrukture, opredijelila 2,8 miliona € za put prema Albaniji, tj. za rekonstrukciju puteva *Plav-Grnčar* i *Vladimir-Sukobin*. Usaglašen je Sporazum između Savjeta ministara Republike Albanije i Vlade CG u oblasti željezničkog transporta, čije potpisivanje se očekuje do kraja novembra 2011.

Tokom navedenog perioda, nastavljeno je sa jačanjem saradnje u oblasti **unutrašnjih poslova**. Dogovoreno je da nije potrebno potpisivanje Sporazuma o pograničnom prometu, već da se otpočne sa izmjenama i dopunama Sporazuma o uzajamnim putovanjima državljanja kako bi se državljanima Crne Gore i Albanije omogućilo putovanje i prelaženje državne granice sa biometrijskom ličnom kartom (navedeni predlog je usvojen na Vladi CG 12. maja 2011). Ministar unutrašnjih poslova CG I. Brajović i ministar finansija Albanije R. Bode potpisali su januara 2011. Protokol o plaćanju troškova nastalih u radu zajedničkog graničnog prelaza Sukobin-Murićani, kako bi se u cilju implementacije Sporazuma o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza redovno plaćali računi za utrošenu struju i vodu, jer se ZGP snadbijeva strujom i vodom sa teritorije CG. U toku je i usaglašavanje Sporazuma o recipročnom priznavanju vozačkih dozvola između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije.

U proceduri je Sporazum o saradnji u oblasti **prosvjete**. Pokrenuta je inicijativa uspostavljanja saradnje Albanske akademije nauka sa Dukljanskom akademijom nauka, te je shodno tome uslijedila posjeta predsjednika DANU Božidara Nikolića i Sretena Perovića Tirani 7-8. juna 2011. Tom prilikom održano je predavanje akademika Sretena Perovića "Književnost kao most povezivanja među narodima", predstavljena publikacija "Antologija savremene albanske poezije", te organizovan prijem kod predsjednika Albanije B. Topija. Delegacija AAN pozvana u uzvratnu posjetu CG kojom prilikom bi se razgovaralo o konkretnim modalitetima saradnje. U toku su aktivnosti na potpisivanju Programa **kulturne saradnje** za period 2011-2014.

Tokom 2011. intenzivirana je saradnja u oblasti **poljoprivrede**, rad na valorizaciji prirodnih i ekonomskih resursa posebno na prostoru NP „Skadarsko jezero“: dvije strane su usaglasile nacrt projektnog zadatka "Projekat protočnosti rijeke Bojane" koji treba da se realizuje do kraja 2011.

Na planu unapređenja **turističke saradnje** postoji interes crnogorske strane za ponovno otvaranje sezonske brodske linije Bar-Drač i brodske veze Virpazar-Skadar, koja bi doprinijela unapređenju crnogorskog i albanskog turizma i otvaranju novog graničnog prelaza između dvije države. Mogućnosti za intenziviranje saradnje najbolje su izražene na polju turističke valorizacije Skadarskog jezera. Postoji potencijal za realizaciju zajedničkih projekata iz oblasti nautičkog turizma, izletničkog turizma (uspostavljanje linije Skadar-Podgorica-Skadar), lovnog i ribolovnog kao i rekreativno-sportskog turizma, kao i u okviru područja nacionalnog parka Prokletija. Izražen je interes i za saradnju u zimskom turizmu imajući u vidu sve veće interesovanje za boravak albanskih turista u zimskom centru Kolašin. U periodu januar-jul 2011. Crnu Goru je posjetilo 15 772 turista iz Albanije, koji su ostvarili 65 308 noćenja. U

oblasti zaštite životne sredine, u toku je realizacija Projekta „Integralno upravljanje ekosistemom Skadarskog jezera“ (završetak planiran za 2012) i projekta “Uređenje vodnog režima Skadarskog jezera i rijeke Bojane”.

Ministar odbrane Crne Gore Boro Vučinić imao je neformalni susret sa ministrom **odbrane** Republike Albanije Arbenom Imamijem 30. avgusta 2011. u Skadru. Predložena polja na kojima bi se u narednom periodu mogla intenzivirati saradnja su zajedničko reagovanje u slučajevima prirodnih i vještačko izazvanih prirodnih katastrofa, u okviru A5, kao i u oblasti „pametne odbrane“, tj. borbe protiv Cyber kriminala, s obzirom na ograničene budžete i mogućnosti finansiranja razvoja ove oblasti na nacionalnim nivoima. Oružane snage Albanije zainteresovane su za razvijanje saradnje sa Vojskom Crne Gore. Imami je ponudio i albanske kapacitete, trening centar u Tirani, za obuku pripadnika VCG u učenju engleskog jezika i pohađanje Višeg kursa za bezbjednost i odbranu.

Vlada CG je, na sjednici od 28. jula 2011, usvojila Informaciju o potpisivanju bilateralnog *Sporazuma o poravnanju duga* Republike Albanije prema Crnoj Gori i za njegovo potpisivanje ovlastila ministra finansija M. Katnića.

U kontekstu saradnje dva **ministarstva vanjskih poslova**, u Tirani su 4. marta održane druge konzularne konsultacije, sa fokusom na mogućnost putovanja sa biometrijskom ličnom kartom, otvaranje novih graničnih prelaza između dvije zemlje i na pregled bilateralne konzularne saradnje. Ujedno, ostvaruje se kontinuirana saradnja kroz učešće u IPA prekograničnom programu saradnje.

U predstojećem periodu:

- Na liniji intenziviranja ekonomske saradnje, privredna komora Crne Gore je iskazala interes za organizovanje trećeg poslovnog foruma Albanija-Crna Gora krajem novembra 2011. za vrijeme održavanja Međunarodnog sajma trgovine (KLIK-EXPO).
- Nastaviće se sa zajedničkim infrastrukturnim projektima. Na sjednici od 20. januara 2011. Vlada CG je usvojila Informaciju o inicijativi za povezivanje puta Podgorica – Gusinje preko Republike Albanije i zadužila MVPEI da u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova pokrene inicijativu sa albanskom stranom oko otvaranja graničnog prelaza “Grabon – Zatrijebačka Cijevna”. Planirana je rekonstrukcija putnog pravca na dionici Plav-Grnčar u dužini od 5,5 km. Ugovorena vrijednost je 2,066 mil. €, a rok izvođenja radova 12 mjeseci. U toku 2011. za rekonstrukciju ovog puta biće izdvojeno 1,3 mil.€. Na sastanku predstavnika direkcija za puteve Crne Gore i Republike Albanije održanom 25. februara 2011. u Podgorici, dogovoreno je da do kraja 2011. *crnogorska strana* završi rekonstrukciju dijela puta Tuzi-Božaj u dužini od 8,8km i da pripremi finalni plan za rekonstrukciju puta Vladimirske Krute – Sukobin u dužini od 11,5 km. *Albanska strana* je zadužena za rekonstrukciju puta Skadar –Hani i Hotit, čiji je završetak planiran do kraja 2011, kao i da do kraja 2011. otpočne procedure za izgradnju puta Vrmoša-Tamara u dužini od 23 km i kompletira radove na izgradnji puta Vrmoša-Grnčar, a da do kraja 2012. finišira radove na putu od Hani i Hotit do Tamare.
- U okviru pogranične saradnje,, pokrenuta je procedura otvaranja graničnog prelaza “Grabon-Zatrijebačka Cijevna”, čime bi se stvorili uslovi za rekonstrukciju putnog pravca Gusinje-Grnčar-Baškim-Vrmoša-Cijevna-Podgorica. Komisije za određivanje graničnih prelaza između CG i

Albanije sastale su se u Plavu 30. juna 2011, i zaključile da je potrebno što skorije potpisivanje sporazuma. Crna Gora je inicirala pojednostavljenje procedure prelaska državne granice između dvije zemlje na graničnom prelazu Sukobin-Murićani, za vrijeme ljetnje turističke sezone, shodno čemu je albanskoj strani, aprila o.g, upućen Predlog MUP-a CG za pojednostavljenje ove procedure.

- U okviru saradnje na planu poljoprivrede, 26. januara 2011. u CANU održan skup crnogorskih i albanskih eksperata u vezi sa projektom uređenja režima rijeke Bojane koji će početi sljedeće godine, a finansiraće se od strane dvije države, predpristupnih fondova EU i međunarodnih organizacija.
- Nastaviće se sa ntenziviranjem kontakata između relevantnih institucija dvije države i jačanjem ugovorno-pravne osnove.

2. BOSNA I HERCEGOVINA

Bilateralni odnosi Crne Gore i Bosne i Hercegovine su odličan primjer dobrosusjedstva i model uspješne saradnje u regionu što daje najbolji doprinos njegovom razvoju i stabilnosti. Važan podsticaj ovim odnosima dali su i **susreti na najvišem nivou realizovani tokom 2011:** posjeta predsjednika Skupštine Crne Gore Ranka Krivokapića BiH 14-16. septembra i susreti sa predsjedavajućim Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH Denisom Bećirovićem, predsjedavajućim Doma naroda Ognjenom Tadićem, predsjednikom FBiH Živkom Budimirom, predsjednikom Vlade Nerminom Nikšićem, članovima Predsjedništva BiH Željkom Komšićem i Nikolom Špirićem, predsjednikom RS Miloradom Dodikom, predsjednikom Vlade RS Aleksandrom Džombićem; posjeta predsjednika Vlade Crne Gore dr Igora Lukšića BiH 13. juna te susreti sa predsjedavajućim Vijeća ministara dr Nikolom Špirićem, predsjedavajućim Predsjedništva Nebojšom Radmanovićem i članovima Predsjedništva Željkom Komšićem i Bakirom Izetbegovićem, premijerom FBiH Nerminom Nikšićem, premijerom RS Aleksandrom Džombićem i predsjednikom RS Miloradom Dodikom; posjeta predsjednika Narodne skupštine Republike Srpske Igora Radojičića Crnoj Gori 20. maja i susreti sa predsjednikom Filipom Vujanovićem, potpredsjednikom Vlade Duškom Markovićem, ministrom vanjskih poslova i evropskih integracija Milanom Roćenom i potpredsjednikom Skupštine Željkom Šturanovićem.

Robna razmjena Crne Gore i Bosne i Hercegovine za sedam mjeseci 2011. iznosila je 87 mil €, od čega uvoz 75,4 mil € a izvoz 11,6 mil €. Direktno investicije iz Bosne i Hercegovine u Crnu Goru za šest mjeseci 2011. iznosile su 1,2 mil €. U periodu januar-jul 2011. registrovano je 40 796 turista iz BiH (7,2% od ukupnog priliva) koji su ostvarili 346 988 noćenja. **Turisti iz BiH** su i 2011. na trećem mjestu po brojnosti poslije turista iz Rusije i Srbije. Prezentacija turističkih potencijala Crne Gore održana je tokom maja u Banja Luci i početkom juna u Sarajevu. Crna Gora je bila zemlja partner na centralnom turističkom događaju u BiH, Lukavačkom sajamu turizma - LIST, koji je održan od 5. do 7. maja 2011.

U organizaciji Ministarstva **saobraćaja i pomorstva**, 6. jula 2011. u Podgorici održana je konferencija „Regionalna pruga Čapljina-Trebinje-Nikšić“, na kojoj je prezentovana Pre-feasibility studija,

koju je shodno potpisanom Memorandumu o zajedničkim aktivnostima na izradi projektno-studijske dokumentacije za povezivanje Bosne i Hercegovine i Crne Gore željezničkom prugom, uradila španska firma "Inocsa Ingenieria S.L". Crna Gora i Bosna i Hercegovina su 29. aprila 2011. usaglasile kontaktne tačke Jadransko-jonskog autoputa između dvije države i u Trebinju je potpisan protokol po kojem je kontaktna tačka na teritoriji Crne Gore u zoni naselja Nudo, a na teritoriji Bosne i Hercegovine u zoni naselja Arandjelovo. Tom prilikom delegacije su razmijenile mape prostornih planova i izvode iz postojeće projektne dokumentacije.

Crnu Goru je na međunarodnoj konferenciji „Sarajevo Business Forum“ 6-8. aprila o.g. predstavljao Petar Ivanović direktor MIPA. Predstavnici Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Crne Gore boravili su 17. juna 2011. u Sarajevu sa ciljem postizanja dogovora o daljoj saradnji. Predstavnici Komisije za sprječavanje konflikta interesa CG boravili su 23. i 24. februara 2011. u Sarajevu i Banja Luci sa ciljem razmjene iskustava i regionalne saradnje iz oblasti konflikta interesa. Crna Gora je učestvovala na Bijenalu savremene umjetnosti Konjic "D-0 Ark Underground" od 27. maja do 27. septembra 2011. koji je od strane Savjeta Evrope proglašen kulturnim događajem od značaja za Evropu. Pored selektora Petra Ćukovića, na Bijenalu su učestvovali umjetnici Natalija Vujošević, Milija Pavićević i Jelena Tomašević.

U kontekstu **jačanja ugovorne baze** dvije zemlje, 20. aprila 2011. potpisan je *Sporazum o veterinarskoj saradnji. Plan bilateralne saradnje u oblasti odbrane za 2011*, potpisan je 15. marta 2011. u Budvi prilikom ministarskog sastanka SEECP. *Sporazum o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja* je usaglašen i parafiran 10. februara 2011. i Vlada CG je ovlastila ministra ekonomije Vladimira Kavarića da potpiše nevedeni sporazum.

U predstojećem periodu:

- Na liniji saradnje u oblasti saobraćaja, dogovoreno je da obje države što prije usklade dinamiku i intenziviraju realizaciju projekta Jadransko-jonskog autoputa, imajući u vidu njegov veliki strateški značaj za razvoj svih grana privrede i nesmetan protok robe i putnika.
- Nastaviće se sa započetim aktivnostima i implementacijom postojećih sporazuma između dvije zemlje. Crnogorska strana je 20. maja 2011. uputila prijedlog novog *Sporazuma o socijalnom osiguranju* i predložila da se prvi sastanak delegacija održi u posljednjem kvartalu 2011. Tokom 2011. nastavljene su aktivnosti oko pripreme za potpisivanje *Sporazuma o granici* između CG i BiH. Zajednička radna grupa za dokumentaciju i identifikaciju granične linije je održala sedam sastanaka od kojih je poslednji bio 31. maja 2011. u Sarajevu. Usaglašena je granična linija u dužini od 242 km. Preostalo je da se postigne dogovor u vezi sa identifikovanim spornim dijelom između katastarske opštine Strečanje (opština Pljevlja) i Katastarskih opština Brusna i Slatina (BiH), čija je površina 77 hektara. BiH na spornom području posjeduje katastar nepokretnosti koji je nastao na osnovu aerofotogrametrijskog snimanja iz 1978, a CG svoje viđenje protezanja granične linije temelji na zapisniku o razgraničenju iz 1953.

3. BUGARSKA

Crna Gora i Republika Bugarska imaju tradicionalno dobre i prijateljske odnose koji su ove godine dodatno unaprijeđeni intenzivnim **političkim kontaktima**. U cilju intenziviranja i razvijanja sveukupne bilateralne saradnje sa Republikom Bugarskom, Vlada Crne Gore je, 28. jula 2011. godine, donijela

Odluku o otvaranju ambasade Crne Gore u Republici Bugarskoj. U 2011. su ostvarene sljedeće posjete: predsjednik Vlade Republike Bugarske Bojko Borisov boravio je 1. jula 2011. u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori kada se sastao sa predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem i predsjednikom Vlade Crne Gore dr Igorom Lukšićem; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je u zvaničnoj posjeti Bugarskoj 18. marta 2011. i imao je susrete sa predsjednikom Bugarske Georgijem Parvanovim, predsjednikom Vlade Bojkom Borisovim i bugarskim ministrom vanjskih poslova Nikolom Mladenovim.

Ukupran priliv **stranih direktnih investicija** iz Bugarske u Crnu Goru, za period januar-jun 2011, iznosi 1 258 €. U periodu januar-jul tekuće godine iz Bugarske je uvezena roba u iznosu od 3 954 241 €, dok je vrijednost izvoza – 6 459 €. Za prvih sedam mjeseci 2011. Crnu Goru je posjetilo 2 790 bugarskih **turista**, koji su ostvarili 9 433 noćenja.

Prva sjednica **Mješovite komisije** održana je 2-3. juna 2011. u Sofiji, kada su razmatrane mogućnosti saradnje u oblasti turizma, energetike, ekologije, poljoprivrede i saobraćaja. Ministar **kulture** Crne Gore Branislav Mićunović i ministar kulture Bugarske Veždi Rašidov sastali su se prilikom učešća na Svjetskom Forumu o međunarodnom dijalogu u Bakuu, od 7. do 9. aprila 2011. Na Cetinju je formirano **Crnogorsko-bugarsko društvo prijateljstva**, 15. februara 2011, u cilju unapređenja kulturnih, ekonomskih i naučnih veza između Crne Gore i Bugarske, na čijem čelu se nalazi direktor Državnog arhiva Crne Gore Stevan Radunović.

Ugovorno stanje između dvije zemlje prošireno je potpisivanjem: novog *Memoranduma o saradnji u oblasti evropskih integracija* između Crne Gore i Bugarske, prilikom posjete predsjednika Vlade Bugarske Bojka Borisova Crnoj Gori 1. jula 2011; *Konzularne konvencije između Crne Gore i Bugarske i Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji*, 18. marta 2011, prilikom zvanične posjete ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milana Roćena Bugarskoj.

U predstojećem periodu, aktivnosti će, između ostalog, biti usmjerene na intenziviranje ekonomske saradnje i finalizovanje konsolidacije ugovornog stanja između Crne Gore i Bugarske. Prva runda pregovora o konsolidaciji ugovornog stanja održana je 2. i 3. juna 2011. u Podgorici.

4. GRČKA

Crna Gora i Grčka imaju tradicionalno prijateljske odnose koji bilježe kontinuirani progres u pogledu jačanja sveukupne saradnje. Grčka je važan partner Crnoj Gori, imajući u vidu aspiracije Crne Gore ka sticanju punopravnog članstva u EU i NATO, te privrženost jačanju odnosa sa susjednim i zemljama JIE. **Politički dijalog tokom 2011.** obilježili su susreti i posjete zvaničnika: новоименовани ministar vanjskih poslova Grčke Stavros Lambrinidis učestvovao je na ministarskom sastanku SEECP 29. juna 2011, bivši mvp-a D. Drucas boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori kojom prilikom je učestvovao i na neformalnom sastanku mvp-a Procesu saradnje Jugoistočne Evrope (SEECP) 27-28. januara 2011. Uzvratna zvanična posjeta ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milana Roćena planirana je do kraja 2011.

Robna razmjena dvije zemlje za period januar-jul 2011. iznosi 118,8 miliona €, od čega uvoz čini 83 827 a izvoz 35 057 miliona €. Strane direktne investicije za period januar-jun 2011. iznose 1,912 miliona €. Crnu Goru je u prvih sedam mjeseci 2011 posjetilo 753 turista koji su realizovali 1923 noćenja.

Nastavljena je uspješna saradnja u oblasti **odbrane**. Plan bilateralne saradnje za 2011. potpisan je 30. septembra 2010. Vlada Republike Grčke kontinuirano pruža podršku i pomoć u pogledu reformi Vojske Crne Gore. Saradnja sa grčkim vojnim školama dodatno je osnažena te se na grčkim vojnim akademijama školuje 11 kadeta, 3 na Vazduhoplovnoj akademiji, 6 na Kopnenoj akademiji, dva kadeta su dobila stipendije za akademsku 2010-11. Ministarstvo odbrane Grčke pruža kompletnu finansijsku podršku školi grčkog jezika namijenjenu pripadnicima VCG.

U navedenom periodu intenzivirana je saradnja i na polju **turizma**. Na prvom turističkom forumu pod nazivom "Posidonia Sea" koji je održan u Atini 21. i 22. juna 2011, Crnu Goru je predstavila kompanija Porto Montenegro. Postoji mogućnost za uspostavljanje saradnje sa prefekturom Kavale, koja se nalazi u oblasti istočne Makedonije i Trakije, čiji su predstavnici početkom juna 2011. istakli spremnost prenošenja znanja zainteresovanim subjektima u Crnoj Gori.

U cilju **konsolidacije ugovornog stanja**, održane su dvije runde pregovora. Prilikom poslednje, koja je održana u Atini, juna 2011, dogovorena je konačna lista sporazuma, kao i formalne procedure okončanja procesa konsolidacije.

U narednom periodu:

- Nastaviće se sa realizacijom posjeta na visokom nivou (do kraja 2011, planirana uzvratna zvanična posjeta ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore).
- Planirane su aktivnosti u cilju unapređenja saradnje u oblasti turizma i ekonomije, naročito kroz organizovanje ekonomskih foruma radi povezivanja privrednika dvije zemlje i upoznavanja sa investicionim potencijalima.

Uložiće se napori za, što skoriju, konsolidaciju ugovorno-pravne osnove, kao i za usaglašavanje i potpisivanje planiranih sporazuma: *Sporazuma o saradnji u sprečavanju i borbi protiv kriminala; Sporazuma o saradnji u oblasti energetike; Sporazuma o naučno-tehnološkoj saradnji; Sporazuma o saradnji u oblasti kulture i nauke; Sporazuma o saradnji u oblasti obrazovanja; Sporazuma o ekonomskoj saradnji; Sporazuma o zaštiti i promociji investicija; Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i Sporazuma o saradnji Univerziteta Crne Gore sa Aristotelovim Univerzitetom*

- Nastaviće se sa zajedničkim projektima, posebno u dijelu prenošenja iskustva od značaja za NATO integraciju.

5. HRVATSKA

Odnosi Crne Gore i Republike Hrvatske su prijateljski, oličeni intenzivnim političkim dijalogom, posjetama i susretima najviših zvaničnika, i kao takvi predstavljaju primjer dobrosusjedske saradnje. Tokom 2011. realizovano je **niz susreta i posjeta: učešće ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Republike Hrvatske Gordana Jandrokovića na neformalnom Ministarskom sastanku zemalja članica SEECIP, 28. januara 2011; susret ministara vanjskih poslova i evropskih integracija dvije zemlje na marginama crnogorskog predsjedavanja Jadransko-jonskom inicijativom 23. maja 2011. u Briselu; učešće predsjednika Vlade Crne Gore dr Igora na Croatia Samitu u Dubrovniku, jula 2011.** Takođe, na marginama

regionalnih i svjetskih konferencija kojima su prisustvovali zvaničnici dvije zemlje, realizovano je više susreta i sastanaka.

Imajući u vidu zajedničku evropsku perspektivu, Vlade dvije zemlje čvrsto i kontinuirano sarađuju na putu integracija u evropske strukture. Hrvatska, koja se nalazi na pragu sticanja punopravnog članstva, pruža Podgorici logističku, tehničku i administrativnu podršku, na temelju čega su januara 2011. u Podgorici održane konsultacije u oblasti **evropskih integracija**. Vlada Republike Hrvatske opredijelila je sredstva u iznosu od 15.000 € za projekte Službene razvojne pomoći namijenjene prenosu znanja i iskustva u procesu integracija Crne Gore u EU (nadležna ministarstva dostavila su projekte 30. maja 2011). U kontekstu jačanja **regionalne saradnje** i dobrosusjedskih odnosa kao i stabilnosti Regiona CG i RH ostvaruju redovnu i konstruktivnu saradnju u okviru regionalnih i međunarodnih inicijativa i organizacija.

Ostvarena **robna razmjena** sa Hrvatskom u periodu januar - jun 2011. iznosi oko **65,1** miliona €, od čega izvoz čini 15, 774 a uvoz 49,256 miliona €, dok SDI u periodu jan-jun iznosi **708, 838** hiljada €. U periodu januar-jul 2011. CG je posjetilo 4364 **turista** iz Hrvatske, koji su ostvarili 16765 noćenja. Dvije zemlje intenzivno rade na snaženju **ekonomske saradnje** čemu u prilog govori i planirano potpisivanje Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja i Sporazuma o ekonomskoj saradnji, koji će stvoriti pretpostavke za realizaciju zajedničkih projekata od obostranog interesa. Na osnovu Sporazuma o naučnoj i tehnološkoj saradnji i Memoranduma o saradnji u oblasti obrazovanja Crne Gore i Republike Hrvatske, te potpisanog Programa saradnje u oblasti **nauke, tehnologije i obrazovanja** za period od 2010 do 2012. upućeno je šest crnogorskih studenata na osnovne, magistarske i doktorske studije u Republiku Hrvatsku.

Dvije države ostvaruju kontinuiranu i intenzivnu saradnju u oblasti **odbrane**. Na temelju Memoranduma o bilateralnoj saradnji u oblasti odbrane, potpisan je i Plan bilateralne saradnje za 2011.

Tokom 2011. **normativno-pravna osnova** je proširena potpisivanjem: *Sporazuma o pružanju pomoći u izdavanju viza i konzularnoj zaštiti i uslugama u trećim zemljama kao i Protokola za njegovo sprovođenje*, koje su ministri vanjskih poslova i evropskih integracija dvije države, Ročen i Jandroković, potpisali januara 2011; *Sporazuma o saradnji policija*, marta 2011; *Sporazuma o saradnji istorijskih instituta*, maja 2011; *Sporazuma o međusobnom izvršenju krivičnih presuda* koji je, septembra 2011, potpisao potpredsjednik Vlade i ministar pravde Crne Gore Duško Marković sa hrvatskim kolegom Draženom Bošnjakovićem. Uskoro se planira i potpisivanje *Sporazuma o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima*, kao poslednjem od tri planirana sporazuma iz oblasti provosudne saradnje dvije zemlje (*Sporazum o međusobnom izručenju sopstvenih državljana osumnjičenih ili optuženih za krivična djela organizovanog kriminala i korupcije* potpisan je 1. oktobra 2010). *Sporazum o recipročnoj zaštiti manjina* ratifikovan je u Skupštini Crne Gore 5. aprila 2011.

U predstojećem periodu:

- Na liniji rješavanja pitanja **razgraničenja** kod Prevlake, dva ministra vanjskih poslova i evropskih integracija su, januara 2011, dogovorili intenziviranje rada i usaglašavanje teksta sporazuma u što skorijem roku. U cilju stvaranja posebnog režima protoka ljudi i roba u pograničnim područjima Boke i Konavla u toku je razmatranje eventualnog potpsivanja Sporazuma o prekograničnoj saradnji i Sporazuma o malograničnom prometu.

- Nastaviće se sa realizacijom projekata u oblasti evropskih integracija, te jačanja ekonomske saradnje, posebno kroz kreiranje pravne osnove i potpisivanje odgovarajućih sporazuma iz ove oblasti (*planirano je potpisivanje Sporazuma o uzajamnom podsticanju i zaštiti ulaganja i Sporazuma o ekonomskoj saradnji*).
- Nadalje, u kontekstu proširenja ugovorne baze, planira se potpisivanje *Sporazuma o dvojnog državljanstvu* (u toku su pregovori); *Sporazuma o socijalnom osiguranju* (crnogorska strana je inicirala proceduru za potpisivanje novog sporazuma o socijalnom osiguranju kojim bi se stavio van snage sporazum potpisan 2003); *Sporazuma o saradnji između ministarstava za zaštitu životne sredine* (u toku je usaglašavanje), *Programa kulturne saradnje* za period 2010-2012, *Ugovora o saradnji Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija*, *Memoranduma o saradnji u oblasti turizma i Memoranduma u oblasti zdravstva*.

6. KOSOVO

Crna Gora i Kosovo imaju dobre i prijateljske odnose, zasnovane na principima dobrosusjedstva, dijaloga i saradnje. U 2011. intenzivirani su kontakti i preduzete aktivnosti u cilju produbljivanja političkog dijaloga i unapređenja ukupne saradnje. Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen boravio je 26. maja 2011. u prvoj zvaničnoj posjeti Prištini i tom prilikom se sureo sa predsjednicom Kosova Atifete Jahjagom, predsjednikom Vlade Hašimom Tačijem, ministrom vanjskih poslova Enverom Hodžajem, ministarkom za evropske integracije Vljom Čitaku, ministrom za povratak i zajednice Radojicom Tomićem i privremenim specijalnim predstavnikom EU na Kosovu Fernandom Đentilinijem. Realizovani su sljedeći susreti na marginama konferencija: predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića sa predsjednicom Kosova Atifete Jahjagom, 12. jula 2011. na marginama Ohridskog samita predsjednika Crne Gore, Albanije, Kosova i Makedonije, i ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milana Roćena sa ministrom vanjskih poslova Kosova Enverom Hodžajem, na marginama sastanka Američko-jadranske povelje održanog 29. juna 2011. u Budvi.

Kosovska strana je izrazila spremnost za okončanje procesa normativnog **priznavanja crnogorske nacionalne zajednice** na Kosovu do kraja 2011, kroz izmjene kosovskog Ustava i usvajanje amandmanskih izmjena Zakona o promovisanju prava zajednica i njihovih pripadnika, kojim će se osigurati zastupljenost crnogorske zajednice u Parlamentu Kosova i institucijama sistema.

U toku su aktivnosti na **demarkaciji državne granice** između Crne Gore i Kosova i modernizaciji i otvaranju novih **graničnih prelaza**. Sporazum o demarkaciji državne granice bi trebalo da bude potpisan do kraja 2011, a iskazana je obostrana spremnost da se prilikom razgovora o sklapanju Sporazuma o određivanju graničnih prelaza kandiduje kod ogovarajućih institucija EU projekat finansiranja izgradnje zajedničkog graničnog prelaza, po modelu prelaza između Crne Gore i Albanije. Prva runda pregovora za zaključivanje Sporazuma o otvaranju graničnih prelaza za međunarodni saobraćaj i o rekonstrukciji i otvaranju puta Murino – Čakor – Peć održana je 26. jula 2011. u Prištini. Ministarstvo unutrašnjih poslova

Crne Gore je u junu 2011. pokrenulo inicijativu za zaključivanje Sporazuma o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Kotlovi-Kućište za međunarodni drumski putnički saobraćaj iz razloga racionalnosti infrastrukture na putnom pravcu Murino-Čakor-Peć.

Intenzivirane su aktivnosti za stvaranje uslova za **održivi povratak raseljenih lica** iz Crne Gore na Kosovo. Potpisani su Sporazum o naknadnom upisu interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori u matične registre i registar državljana Republike Kosovo sa pratećim Protokolom za njegovu implementaciju i Sporazum o readmisiji lica bez boravišne dozvole (29. juna 2011), a uskoro se očekuje potpisivanje Sporazuma o povratku interno raseljenih lica na Kosovo (Vlada Crne Gore je na sjednici od 19. maja 2011. utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma o dobrovoljnom povratku interno raseljenih lica sa Kosova koji borave u Crnoj Gori i imenovala ministra rada i socijalnog staranja Suada Numanovića sa glavnog pregovarača i ovlastila ga za zaključivanje predmetnog Sporazuma). Vlada Crne Gore je 19. maja 2011. usvojila Informaciju o izradi **Regionalnog projekta za rješavanje pitanja izbjeglica i interno raseljenih lica**, kao i o pripremi donatorske konferencije u okviru procesa Beogradske inicijative (projektom će biti obuhvaćena i interno raseljena lica sa Kosova).

Preduzeti su koraci u pravcu unapređenja saradnje u oblasti **pravde**, prije svega na planu borbe protiv organizovanog kriminala. Vlada Crne Gore je 28. jula 2011. usvojila Platformu za pregovore o zaključenju seta pravosudnih ugovora sa Republikom Kosovo, a pregovori bi trebalo da budu održani na jesen 2011. Spremnost za unapređenje saradnje na ovom polju iskazana je i prilikom susreta potpredsjednika Vlade i ministar pravde Crne Gore Duška Markovića sa potpredsjednicom Vlade Kosova Editom Tahiri, 29. juna 2011. Prilikom susreta dva potpredsjednika vlade i ministra pravde Duška Markovića i Hajredina Kuće, 25. maja 2011. u Podgorici, pokrenuta je inicijativa za zaključivanje Sporazuma o međusobnom izručenju građana osumnjičenih za teška krivična djela.

Komisija za sprečavanje sukoba interesa Crne Gore pokrenula je u julu 2011. inicijativu za uspostavljanje saradnje i potpisivanje Meomoranduma o saradnji sa Agencijom za borbu protiv korupcije Republike Kosovo.

Postoji veliki prostor za dalje jačanje **ekonomskih veza** kroz povećanje obima robne razmjene investicija i turističkog prometa. Obim robne razmjene u periodu januar-jul 2011. bio 10 994 000 € od čega je izvoz bio 9 652 000 €, a uvoz 1 342 000 €. Crnu Goru je u periodu januar-jul 2011. posjetilo 24 757 kosovskih turista sa ostvarenih 163 215 noćenja.

U toku su aktivnosti na širenju **ugovorno-pravne osnove** kao važnog preduslova za jačanje saradnje u svim oblastima. U 2011. potpisani su sljedeći sporazumi: Protokol o elektronskoj razmjeni podataka između Uprave carina Crne Gore i Carine Kosova (4. jula 2011); Sporazum o naknadnom upisu interno raseljenih lica koja borave u Crnoj Gori u matične registre i registar državljana Republike Kosovo sa Protokolom za njegovu implementaciju (29. juna 2011) i Sporazum o readmisiji lica bez boravišne dozvole (29. juna 2011). Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o saradnji i uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima stupio je na snagu 1. marta 2011.

U predstojećem periodu:

- Preduzeće se aktivnosti usmjerene na intenziviranje ekonomske i infrastrukturne saradnje.
- Očekuje se da do kraja 2011. bude potpisan Sporazum o demarkaciji državne granice.
- Planira se zaključenje seta ugovora iz oblasti pravosuđa, a pregovori bi trebalo da budu održani na jesen 2011.
- Očekuje se zaključivanje: Sporazuma o uzajamnoj promociji i zaštiti investicija; Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja; Sporazuma o otvaranju graničnih prelaza za međunarodni saobraćaj i o rekonstrukciji i otvaranju puta Murino – Čakor – Peć; Sporazuma o otvaranju zajedničkog graničnog prelaza Kotlovi-Kučište za međunarodni drumski putnički saobraćaj; Sporazuma o povratku interno raseljenih lica na Kosovo i Sporazuma o prevozu putnika i tereta u međunarodnom drumskom saobraćaju (Sporazum je usaglašen i parafiran tokom posjete predstavnika Ministarstva saobraćaja i pomorstva CG Prištini, na čelu sa pomoćnicom ministra Mirel Radić-Ljubisavljević 20. maja 2011. Tom prilikom potpisan je Protokol između dva resorna ministarstva).

7. MAKEDONIJA

Crna Gora i Makedonija imaju tradicionalno prijateljske odnose osnažene intenzivnim političkim kontaktima visokih zvaničnika kao i zajedničkim strateškim spoljnopoličkim ciljevima – evropskim i evroatlantskim integracijama. Prvu polovinu 2011. obilježili su sljedeći **susreti visokih zvaničnika**: predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić je prilikom održavanja Croatia Samita, jula 2011, imao odvojeni susret sa predsjednikom Vlade Makedonije Nikolom Gruevskim; predsjednik Crne Gore Filip Vujanović učestvovao je na Trećem regionalnom samitu predsjednika 4 države (Crna Gora, Makedonija, Kosovo i Albanija) 12. jula 2011. u Ohridu; predsjednik Crne Gore Filip Vujanović posjetio je Skoplje 9-10. marta 2011. povodom otvaranja Memorijalnog centra holokausta Jevreja; predsjednik Sobranja Republike Makedonije Trajko Veljanovski boravio je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 27- 28. januara 2011, a planirana je i realizacija zvanične posjete predsjednika Vujanovića, tokom oktobra 2011, kao i zvanična posjeta mvp Makedonije Nikole Poposkog, oktobra 2011.

Dvije države razvijaju dobru **privrednu saradnju**, čemu doprinose potpisani sporazumi o ekonomskoj saradnji (oktobra 2010) kao i Sporazum o zaštiti i promociji investicija (decembra 2010). **Robna razmjena** sa Makedonijom za period januar-jul 2011. iznosi oko 15,2 miliona €, od čega uvoz čini 14,755 milion €, a izvoz 524 hiljade €. Za period januar-jun 2011. SDI iznosile su 364 hiljade €. Crnu Goru je u periodu januar-jul 2010. posjetilo 9321 makedonskih **turista** koji su ostvarili 57 327 noćenja.

Saradnju u oblasti **odbrane** karakterišu kontinuirani kontakti, a na temelju potpisanog Sporazuma o saradnji za obuku kadeta, 6 crnogorskih kadeta školuje se na Vojnoj akademiji u Skoplju za period 2010-2014, dok se 6 makedonskih pilota obučava u Crnoj Gori. Plan aktivnosti za 2011. potpisan je 29. decembra 2010. Iskazana je spremnost za jačanje saradnje dvije zemlje na polju **unutrašnjih poslova** te je na toj liniji makedonska strana ponudila ekspertsku pomoć prilikom demarkacije granice sa Kosovom.

Saradnja dva MVP-a dodatno je unaprijeđena održavanjem trećeg kruga bilateralnih političkih konsultacija maja 2011. u Podgorici, dok su konzularne konsultacije održane januara 2011. Vlada Crne Gore je 3. marta 2011. donijela odluku o potpisivanju *Sporazuma o saradnji između dvije države u procesu približavanja i pristupanja EU*, kojim je predviđeno jačanje bilateralne saradnje u 7 oblasti: politički dijalog, ekonomska i trgovinska saradnja, kretanje roba, usluga, ljudi i kapitala, usklađivanje zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU, saradnja u oblasti pravde i unutrašnjih poslova, kao i u oblasti institucionalnih i opštih poslova. Očekuje se da će Sporazum biti potpisan prilikom zvanične posjete mvp Makedonije Nikole Poposkog oktobra 2011. U finalnoj fazi je i usklađivanje Sporazuma o saradnji diplomatskih akademija dvije zemlje.

U navedenom periodu, **ugovorna baza** dvije zemlje proširena je potpisivanjem sljedećih sporazuma: **Memoranduma o saradnji u oblasti zaštite od radijacije** između Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore i Direkcije za radijacionu sigurnost Republike Makedonije (25. maja 2011), **Ugovor o izručenju** između Crne Gore i Republike Makedonije (delegacije Crne Gore i Makedonije završile su 09. jula pregovore za zaključenje Ugovora o izručenju parafiranjem usaglašenog ugovora).

U narednom periodu:

- Očekuje se nastavak intenziviranja političkih kontakata na najvišem nivou (planirana je realizacija zvanične posjete predsjednika Vujanovića, tokom oktobra 2011, kao i zvanične posjete mvp Makedonije Nikole Poposkog oktobra 2011.)
- Intenziviraće se aktivnosti usmjerene na jačanje ekonomske saradnje i promocije turizma.
- Planira se dalje osnaženje ugovorne baze, posebno u oblasti pravosuđa, potpisivanjem *Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima* i *Sporazuma o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima* (crnogorska strana je, jula 2011, inicirala početak pregovora u vezi sa usaglašavanjem i potpisivanjem ovih sporazuma).

8. MOLDAVIJA

Crna Gora i Republika Moldavija imaju dobre odnose. Značajan impuls **političkim kontaktima** i sveukupnoj saradnji u 2011. dalo je učešće v.d. predsjednika Republike Moldavije Mariana Lupua na Samitu SEEC- a, u Svetom Stefanu, 30. jula 2011, kojom prilikom je organizovan i bilateralni susret sa predsjednikom Crne Gore Filipom Vujanovićem. Ambasador Republike Moldavije u Crnoj Gori na nerezidentnoj osnovi, sa sjedištem u Bukureštu, Jurij Renita predao je predsjedniku Crne Gore Filipu Vujanoviću akreditivna pisma 14. juna 2011.

Za period januar-jun nisu zabilježene strane investicije iz Moldavije, dok se **robna razmjena** za period januar-jul 2011. odnosi isključivo na uvoz u iznosu od 92 530 €. U periodu januar - jul 2011. nije zabilježena posjeta moldavskih turista Crnoj Gori.

Ministar rada i socijalnog staranja učestvovala je na „Regionalnom međunarodnom kongresu o staranju“ u Kišinjevu, 30. septembra 2011.

Ugovorna osnova je proširena stupanjem na snagu Sporazuma o saradnji Centra za borbu protiv privrednog kriminala i korupcije Republike Moldavije i Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Crne Gore, 20. maja 2011.

U predstojećem periodu, nastaviće se sa zajedničkim aktivnostima u okviru regionalnih inicijativa, te sa intenziviranjem političkih kontakata i unapređenjem ekonomske saradnje i saradnje u oblasti turizma.

9. RUMUNIJA

Crna Gora i Rumunija imaju dobre i prijateljske odnose, a između dvije države postoji veliki prostor za unapređenje bilateralne saradnje i produbljivanje političkog dijaloga, za šta su obje strane izrazile spremnost. Vlada Crne Gore je na sjednici od 28. jula 2011. donijela **odluku o otvaranju Ambasade Crne Gore u Rumuniji**, čije će buduće aktivnosti biti usmjerene na jačanje sveukupnih veza dvije države. Tokom 2011. godine, ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen, dva puta se susreo sa ministrom vanjskih poslova Rumunije Teodorom Bakonskim: na marginama sastanka Crnomorske ekonomske saradnje, održanog 8. juna 2011. u Bukureštu i na marginama neformalnog sastanka ministara vanjskih poslova EU (GIMNIH), 12. marta 2011. u Budimpešti.

Robna razmjena je u periodu januar-jul 2011. iznosila 15 623 000 € od čega je uvoz bio 15 593 000 €, a izvoz 30 000 €. U periodu januar-jun 2011. **investicije** su iznosile 372 922. Crnu Goru je u periodu januar-jul 2011. posjetilo 9 407 rumunskih **turista** sa ostvarenih 50 233 noćenja.

U predstojećem periodu:

- Preduzeće se aktivnosti na intenziviranju političkih kontakata i realizaciji posjeta na visokom nivou, kao i na pospješivanju saradnje u oblastima ekonomije, turizma, saobraćaja i kulture.
- Radiće se i na jačanju ugovorne baze. Do kraja oktobra 2011. trebalo bi da bude potpisan Sporazum o saradnji u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, a u predstojećem periodu očekuje se zaključivanje ostalih sporazuma koji su u proceduri usaglašavanja (u oblastima kulture, obrazovanja, nauke i tehnologije, ekonomije, uzajamnog podsticanja i zaštite investicija i međunarodnog drumskog saobraćaja).

10. SRBIJA

Bilateralni odnosi sa Republikom Srbijom dobili su novi zamah nizom **kontakata na najvišem i visokom nivou**: predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić boravio je 20. jula u zvaničnoj posjeti Srbiji kojom prilikom je imao susrete sa predsjednikom Vlade Mirkom Cvetkovićem, predsjednikom Borisom Tadićem i predsjednicom Narodne skupštine Slavicom Đukić Dejanović; predsjednik Vlade Crne Gore dr Igor Lukšić je 20. januara u Beogradu imao neformalne susrete sa premijerom Cvetkovićem i predsjednikom Borisom Tadićem; predsjednik Crne Gore Filip Vujanović učestvovao je na UNESCO Samitu predsjednika država JIE, 1-2. septembra u Beogradu i imao bilateralni susret sa predsjednikom Republike Srbije Borisom Tadićem; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan

Roćen učestvovao je na Forumu Srbija - Evropska unija »Prevazilaženje krize, put ka Evropskoj uniji«, 9. septembra u Beogradu; ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milan Roćen učestvovao je 5-6. septembra u Beogradu na Ministarskom sastanku Pokreta nesvrstanih povodom obilježavanja pola vijeka od osnivanja Pokreta. Grupa prijateljstva Skupštine Crne Gore na čelu sa Rifatom Rastoderom boravila je 17-18. marta 2011. u posjeti Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Konzulat Republike Srbije u Herceg Novom čije konzularno područje obuhvata opštine Budvu, Tivat, Kotor i Herceg Novi svečano je otvoren od strane predsjednika Borisa Tadića 16. marta 2011. Dužnost Generalnog konzula Republike Srbije, od 19. maja 2011, obavlja Marija Jovičević.

Republika Srbija je najveći spoljnotrgovinski partner Crne Gore. U periodu januar-jul 2011. **robna razmjena** je iznosila 334,7 mil. € od čega uvoz 287,2 mil € a izvoz 47,5 mil €. Za 6 mjeseci 2011. direktne investicije iz Srbije su iznosile 19,7 mil. €. U periodu januar-jul 2011, Crnu Goru je posjetilo 132 279 **turista** iz Srbije (23,5% od ukupnog priliva) koji su ostvarili 890 053 noćenja. NTO CG i Ministarstvo održivog razvoja i turizma predstavili su crnogorsku turističku ponudu na sajmu turizma "IFT 2011", od 24. do 27. februara 2011. Ministar održivog razvoja i turizma Predrag Sekulić je 25. februara 2011. imao sastanak sa ministrom zaštite životne sredine Oliverom Dulićem. Nacionalna turistička organizacija CG je 9. maja 2011. u Nišu, u okviru regionalne kampanje „Zove more – Crna Gora“, započela sa promocijom turističke ponude Crne Gore za 2011. na tržištu Srbije. Ministar održivog razvoja i turizma Predrag Sekulić učestvovao je na Prvom forumu Srbija-EU, 8-9. septembra 2011. u Beogradu. Gradonačelnici Bara i Kragujevca potpisali su 10. maja 2011. Sporazum o ekonomskoj saradnji dva grada. Ministar **kulture** Branislav Mićunović učestvovao je na UNESCO regionalnom Samitu šefova država "Savremena umjetnost i pomirenje u regionu JIE" i okruglom stolu "Savremena umetnička produkcija u regionu Jugoistočne Evrope " Beograd, 1-2. septembra 2011. godine.

Ministar **saobraćaja i pomorstva** Andrija Lompar učestvovao je na konferenciji Kargo X, 25. februara 2011. u Beogradu i imao bilateralni susret sa ministrom za infrastrukturu i energetiku Milutinom Mrkonjićem. Dogovoreno je da se zajedničkim naporima nastavi revitalizacija željeznice i rekonstrukcija pruge Bar-Beograd, u skladu sa akcionim planom kako je to predložila italijanska firma "Italerr" i da se u narednom periodu aplicira (pojedinačno) za bespovratna sredstva preko EU fondova, a da se ostatak sredstava obezbijedi preko kredita i iz budžeta. Dogovoreno je da se formira zajednički Komitet dvije države, gdje bi koordinatori bili predsjednici dvije Vlade, a koji bi se bavio zajedničkim aktivnostima na izgradnji autoputa od Beograda do Bara na Koridoru XI, a razmijenjena su mišljenja o modalitetima obezbjeđenja finansijskih sredstava putem fondova EU, kredita od EBRD i ostalih finansijskih institucija.

Mješovita Komisija o međunarodnom drumskom saobraćaju dvije države održala je sastanak 30-31. marta 2011. u Podgorici. Sastanak Mješovite komisije za praćenje sprovođenja Sporazuma o graničnoj kontroli u željezničkom saobraćaju održan je 7-8. aprila 2011. u Podgorici.

U Beogradu je 7. marta 2011. održan sastanak delegacija Crne Gore i Srbije kojom prilikom je pripremljen nacrt Sporazuma za određivanje **granica** na graničnim prelazima Gostun-Dobrakovo, Jabuka-Ranče, Špiljani-Dračenovac, i željezničkom prelazu u Bijelom Polju. Parafiranje navedenih sporazuma se očekuje tokom narednog sastanka koji bi se održao u Podgorici. Nastavljene su aktivnosti na rekonstrukciji graničnih prelaza Dobrakovo i Dračenovac. Predviđeno je da radovi na oba granična

prelaza budu završeni krajem septembra o.g. Postignut je dogovor između MUP Crne Gore i Srbije, da maloljetne osobe do 30. septembra 2012. mogu prelaziti granicu dvije države bez pasoša.

Ugovorno-pravna baza dvije države proširena je potpisivanjem: Sporazuma o policijskoj saradnji (17. marta 2011) koji je bio osnov za potpisivanje Protokola između Uprave policije Crne Gore i Direkcije policije Republike Srbije o saradnji tokom turističke sezone u 2011. (potpisan 12. juna 2011); Sporazuma o naučno-tehnolosojskoj saradnji (21. marta 2011); Sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (20. jula 2011) i Memoranduma o razmjeni podataka o deviznim sredstvima građana po ugovorima kod Dafiment banke AD Beograd, u likvidaciji i Banke privatne privrede CG DD, Podgorica, položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd (20. jula 2011).

U predstojećem periodu:

- Nastaviće se sa aktivnostima usmjerenim na unapređenje zajedničke saradnje u oblasti ekonomije i infrastrukture, posebno na izgradnji autoputa.
- Dodatno će se ojačati i ugovorna osnova između dvije države: Sporazum o saradnji u oblasti turizma je usaglašen 2. februara 2011; pregovori u vezi sa zaključivanjem Sporazuma o predaji i prihvatu lica čiji je ulazak ili boravak nelegalan održani su 3. marta 2011. u Podgorici, a pokrenute su aktivnosti u vezi sa usaglašavanjem Sporazuma o saradnji u oblasti naoružanja i logistike i Memoranduma o saradnji u oblasti vazdušnog saobraćaja. Predloženo je i otpočinjanje pregovora u vezi sa zaključivanjem Sporazuma o graničnom režimu fito-sanitarne zaštite.

11. TURSKA

Odnosi Crne Gore i Republike Turske su veoma dobri i kontinuirano se unapređuju. U prvih 9 mjeseci 2011. intenzivirani su **politički i radni kontakti**. Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti Republici Turskoj 1-3. marta 2011. Tom prilikom sureo se sa turskim predsjednikom Abdulahom Gulom, tadašnjim predsjednikom Velike nacionalne skupštine Turske Mehmedom Ali Šahinom i ministrom vanjskih poslova Ahmetom Davutoluom. Realizovani su i sljedeći susreti na marginama konferencija: predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića sa predsjednikom Turske Abdulahom Gulom na marginama Konferencije UN posvećene pitanjima razvoja najmanje razvijenih država 10. maja 2011. u Istanbulu i ministra vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore Milana Roćena sa ministrom vanjskih poslova Turske Ahmetom Davutoluom 11. maja 2011, na marginama Ministarskog sastanka Komiteta ministara Savjeta Evrope u Istanbulu.

Objе strane su zainteresovane za unapređenje **ekonomske saradnje** i veće povezivanje privrednika dvije zemlje. U tom cilju, 7. aprila 2011. potpisan je Sporazum o saradnji između Privredne komore Crne Gore i Privredne komore Izmir. Krajem oktobra ove godine predsjednik Crne Gore Filip Vujanović sa delegacijom privrednika bi trebalo da posjeti Izmir, kada će na skupu u Trgovinskoj komori Izmir biti prezentovani privredni potencijali Crne Gore. Robna razmjena je u periodu januar-jul 2011. bila 19 397 000 €, od čega je uvoz iznosio 14 508 000 €, a izvoz 4 889 000 €, dok su investicije u periodu januar-jun 2011. iznosile 222 675 €. U periodu januar-jul 2011. u Crnoj Gori je boravilo 14 068 turskih turista koji su ostvarili 75 350 noćenja.

U prethodnom periodu turske kompanije su pokazale interesovanje za učešće u projektima u Crnoj Gori u oblastima **energetike, građevinarstva, saobraćajne i komunalne infrastrukture**. Kompanije Turkmall i Cenay zainteresovane su za privatizaciju i rekonstrukciju „Instituta Dr Simo Milošević“ i za projekat izgradnje žičare koja će povezivati Kotor i Cetinje, a kompanija CVS Makina, koja je sprovela prvu fazu investicija u Željezaru Nikšić, zainteresovana je za pokretanje i menadžment proizvodnje u Željezari kao i za prodaju proizvoda na turskom, mediteranskom i evropskom tržištu. Ujedno, turske firme su zainteresovane za učešće u projektima rekonstrukcije i privatizacije aerodroma u Beranama (Limak Group, Turkmall i Cenay) kao i za projekte izgradnje Jadransko-jonskog autoputa i autoputa Bar-Boljare.

Crna Gora i Turska ostvaruju dobru saradnju na polju **obrazovanja**. Turska Vlada je krajem februara 2011. opredijelila 2 dodiplomske, 2 diplomatske/postdiplomske i jednu doktorsku stipendiju za školovanje državljanina Crne Gore u školama i univerzitetima u Turskoj, a pružila je i podršku u uvođenju nastave turskog jezika u Gimnaziji „25 maj“ u Tuzima za školsku 2011/12 (troškove profesora turskog jezika snosi Vlada Republike Turske). Postoji inicijativa za uspostavljanje saradnje crnogorskih univerziteta sa Univerzitetom Gediz u Izmiru. Dva resorna ministarstva usaglasila su 26. aprila 2011. Memorandum o saradnji u oblasti obrazovanja, a turska strana je krajem 29. aprila 2011. uputila poziv ministru prosvjete i sporta Crne Gore Slavoljubu Stijepoviću da posjeti Tursku, kada će Memorandum biti potpisan.

Intenzivirani su kontakti i produbljena saradnja u oblasti **rada i socijalnog staranja**. U Podgorici su od 21. do 25. marta 2011. održani pregovori na kojima su usaglašeni nacrti sporazuma o socijalnom osiguranju i radu, a dogovoreno je i da turska strana pripremi Nacrt administrativnog sporazuma za sprovođenje Sporazuma između Crne Gore i Republike Turske o socijalnom osiguranju i dvojezične obrasce, kao osnov za sljedeći krug pregovora za usaglašavanje Administrativnog sporazuma, koji će se održati na jesen 2011. u Turskoj. Ministar rada i socijalnog staranja Crne Gore Suad Numanović susreo se sa ministrom rada i socijalne sigurnosti Republike Turske Farukom Čelikom 11. septembra 2011. u Istanbulu, na marginama XIX Svjetskog kongresa o bezbjednosti i zdravlju na radu, i tom prilikom iskazana je obostrana spremnost za što skorije potpisivanje pomenutih sporazuma.

U 2011. su preduzete aktivnosti na jačanju saradnje u oblasti **pravosuđa**. Predsjednik Vrhovnog suda Turske A. Nazim Kajnak uputio je 19. jula 2011. poziv predsjedniku Vrhovnog suda Crne Gore Vesni Medenici da u periodu od 2. do 7. oktobra posjeti Tursku u cilju uspostavljanja saradnje dva suda i razmjene iskustva u oblasti pravosuđa.

Nastavljena je saradnja sa **Turskom agencijom za međunarodni razvoj i saradnju** (TIKA). Ministar bez portfelja Rafet Husović i predstavnici TIKA-e potpisali su 31. marta 2011. ugovor o izgradnji mosta u naselju Bukovica u Opštini Rožaje (vrijednost projekta je 130 000 eura). TIKA će sprovesti renoviranje i nabavku opreme za učionicu u Gimnaziji „25. maj“ u kojoj će se u školskoj 2011/12. držati predavanja iz turskog jezika. U julu 2011. TIKA je donirala sredstva za realizaciju projekta uvođenja sistema za grijanje u Domu zdravlja u Danilovgradu u vrijednosti 40 000 eura.

Postoji dobra saradnja dva **ministarstva vanjskih poslova**. U Ankari su 6. maja 2011. održane bilateralne političke konsultacije. Turska strana je izrazila spremnost da pruži pomoć u dijelu razmjene

iskustva i savjetovanja u oblasti konzularnih poslova u procesu uvođenja sistema e-konzulata. Delegacija Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, na čelu sa sekretarom Mirsadom Bibovićem, boravila je u Turskoj od 20-23. januara 2011. u cilju upoznavanja sa turskim softverskim sistemom izdavanja viza i načinom funkcionisanja e-konzulata.

U okviru jačanja **ugovorno-pravne osnove** između dvije države, u navedenom periodu potpisani su sljedeći sporazumi: Memorandum o razumijevanju u oblasti elektronskih komunikacija (6. jula 2011), Protokol o saradnji između Državnog arhiva Crne Gore i Generalnog direktorata Državnog arhiva Turske (22. juna 2011) i Sporazum o saradnji u oblasti turizma (10. februara 2011). Sporazum o razmjeni zemljišnih parcela za diplomatske misije stupio je na snagu 7. juna 2011.

U predstojećem periodu:

- Preduzimaće se aktivnosti na planu intenziviranja ekonomske saradnje i implementacije zajedničkih infrastrukturnih projekata. Krajem oktobra ove godine predsjednik Crne Gore Filip Vujanović sa delegacijom privrednika bi trebalo da posjeti Izmir, kada će na skupu u Trgovinskoj komori Izmira biti prezentovani privredni potencijali Crne Gore.
- Nastaviće se sa aktivnostima na snaženju ugovorne baze, kao osnove za buduću saradnju. Očekuje se da će uskoro biti potpisano 6 sporazuma čiji su nacrti usaglašeni: Sporazum o readmisiji (usaglašen na pregovorima održanim 8. i 9. septembra 2011); Memorandum o razumijevanju u oblasti obrazovanja (usaglašen 26. aprila 2011); Sporazum o socijalnom osiguranju i Sporazum o radu (usaglašeni na pregovorima održanim u Podgorici od 21-25. marta 2011); Sporazum o vazdušnom saobraćaju (tekst Sporazuma je parafiran u Ankari 5-6. avgusta 2010) i Okvirni sporazum o saradnji u vojnim oblastima obuke, tehnike i nauke (usaglašen 24. novembra 2010), kao i sporazumi koji su u proceduri usaglašavanja (u oblastima kulture, nauke i tehnologije, recipročne promocije i zaštite investicija, odbrane, tehničke saradnje između instituta za standardizaciju dvije države, uzajamne pomoći u carinskim pitanjima i zdravstva i medicinskih nauka).